

LEX.НОТАРІУС

ВСЕ ДЛЯ НОТАРІУСА ОНЛАЙН

ДЕТАЛЬНІШЕ

LexInform
Юридичні новини України

ДУМКА ЕКСПЕРТА

«Руський мір» у системі загроз регіональній та глобальній безпеці

Дата публікації: 27.06.2019

Із кінця другого — початку третього тисячоліття світове співтовариство дедалі більше переконується, що система інститутів і правових механізмів міжнародної безпеки є неефективною і нездатною усувати загрози, що виникають, врегульовувати регіональні конфлікти, які загрожують серйозними наслідками для людської цивілізації.

Федір ШУЛЬЖЕНКО,
доктор політичних
наук, професор,
почесний член Союзу
юристів України

Про ситуацію загалом

Процедури прийняття рішень ООН, НАТО, ОБСЄ, відповідними регіональними безпековими утвореннями тощо є занадто ускладненими з можливістю їх блокування державами-порушниками. До того ж, ці рішення часто носять декларативний характер, не викликають відчутних правових наслідків для держав-порушників норм міжнародного права.

Щоправда, відчувши безпосередню загрозу для себе, країни Заходу та США почали ефективніше протидіяти міжнародній злочинності, торгівлі наркотиками, людьми, а перегодом і міжнародним терористичним організаціям Аль-Каїда, а також її наступниці «Ісламській державі», ідеологією якої є відновлення Халіфату, що був скасований у березні 1924 року колишнім президентом Туреччини М. К. Ататюрком. Прибічники цього терористичного угруповання мають територіальні претензії не лише до всього ісламського світу, вони претендують на території, які раніше належали Османській імперії в Європі (в тому числі Балкани й навіть південь України), передбачають також звільнення народів Кавказу від впливу Росії, зокрема Чечні.

Утім не зовсім зрозумілою і адекватною є реакція провідних країн Заходу на ще одну загрозу регіональній і глобальній безпеці — російський екстремізм, теоретично обґрунтований в ідеологічній концепції «руського міра», яка в практичному контексті втілюється в правовій системі Росії, в її внутрішній і зовнішній політиці.

Участь російських спецслужб у спробі державного перевороту в Чорногорії в жовтні 2016 року, фінансування проросійських партій у низці країн для перемоги на виборах, теракт у Британському Солсбері, політична криза в Австрії в травні поточного року в зв'язку з підозрою і відставкою віце-канцлера, очільника ультраправої партії «Свобода» Г.К. Штрахе, за сприяння олігарха з оточення В. Путіна в отриманні державних контрактів і політичної підтримки Росії на Заході. Небезпідставними є побоювання багатьох відомих політиків про намагання В. Путіна розвалити Європейський Союз, в тому числі й поставити його в залежність від поставки енергоносіїв з Росії.

Із 2016 року Росія здійснює офіційні стосунки з організацією «Талібан», яка багатьма країнами (в тому числі й самою Росією) визнана терористичною. На зустрічі С. Лаврова з талібами в Москві у травні цього року оголошена заява про необхідність виводу контингенту військ НАТО та США з Афганістану й заміну їх російськими. Крім цього, Росія відверто співпрацює з терористичною організацією «Хізбалла», представники якої брали участь у «Міжнародному консервативному форумі» у Санкт-Петербурзі в 2015 році, де була присутня також делегація з так званої «ЛНР». Росію неодноразово відвідували і представники ісламської організації «Хамас», які скоїли проти ізраїльтян

понад 700 терактів. Дивною є реакція західних партнерів і на інші порушення Росії.

Щодо концепції «руського міра», то вона бере свій початок з часів Василя III, обґрунтування монахом Філофеем ідеї «Москва — третій Рим», відповідно до якої Москва в державному і релігійному контекстах є спадкоємцем Римської і Візантійської імперій, а Василь III є продовжувачем справи Великого Костянтина, Блаженних князів київських Володимира та Ярослава. В глобальному контексті саме російська влада має врятувати християнський світ.

Багато років ця концепція здійснювала ідеологічне забезпечення імперських дій Росії. В сучасній інтерпретації філософсько-політичний концепт «руського міра» обґрунтований Міхаїлом Гефтером та його однодумцями (один із них – Глеб Павловський) ще у вісімдесяти роки минулого століття. «Руський мір», — стверджував він, — не пов'язаний «жорстко» з територією Росії. Ідею «спільноруського світу» пропагував також О. Солженіцин.

Пізніше відбулося репродукування «руського міра» в суспільній свідомості Росії, а переходом він став аспектом ідеологій націоналістичних партій і рухів, до нього стали відносити не лише громадян держави, а також російськомовне населення інших країн, які використовують у спілкуванні російську мову і, в першу чергу, населення колишніх республік СРСР.

Зазначена російська «національна ідея» — застерігала нас вітчизняний науковець О. Андреева, — це «імперськість», вона є не лише прикметою її державної ідеології, а й безальтернативною моделлю ідентифікації для масової свідомості, орієнтиром як для російської державної еліти, так і для мас, а її популярність свідчить, що вона по суті замінила катехізічну марксистсько-ленінську ідеологію.

Якщо в січні 1991 р. російське суспільство масово виступило за підтримку незалежності Литви й висловило рішучий протест у зв'язку із застосуванням збройних сил СРСР проти мирного населення у Вільнюсі та загибелі там 14 людей (тільки в Москві на протести вийшли півмільйона людей), то до 2014 року ідеологія «руського міра» повністю оволоділа свідомістю росіян, які фактично одностайно схвалили анексію Криму, а потім і війну на Сході України.

Вперше В. Путін офіційно застосував термін «руський мір» у 2001 р., у виступі на Конгресі співвітчизників, зазначивши, що він, цей термін, виходить далеко за географічні межі руського етносу. Після Помаранчевої революції 2005 р. ця теорія почала «розкручуватися» політтехнологами, доповнювалася ідеєю В. Путіна «про розділеність народу», «спільність слов'янських народів» тощо. Концепція «розділеного народу», зазначав З. Бжезінський, є відправним аспектом шовіністичних заяв, що суверенітет Росії розповсюджується на всіх російських людей, де б вони не знаходилися, а на прикладі України спостерігається постійний і стійкий підйом російського квазі-містичного шовінізму.

Роль РПЦ

Другого лютого 2013 р. Патріарх Московської церкви Кирил у своєму виступі на Архієрейському соборі РПЦ доповідав про участь церкви в поширенні ідеології «руського міра» і плідну співпрацю в цьому напрямі з Фондом «Руський мір». Цей фонд був створений указом В. Путіна у червні 2007 р. з фінансуванням з державного бюджету, співпрацює в розповсюдженні ідеології «руського міра» із

Росзарубіжцентром при МЗС Росії, Міжнародною організацією викладачів російської мови, організаціями діаспори в багатьох країнах, громадськими ветеранськими організаціями.

Сімнадцятого квітня 2014 року в суспільну свідомість росіян і прибічників «руського міра» в колишніх республіках СРСР В. Путін «вкинув» ідею про Україну як «недодержаву», в якій східні та південні області належать не їй, а є «Новоросією», що завжди була російською. Додамо, що перекручування історії на свою користь завжди було притаманне Росії для виправдання своїх імперських амбіцій. Слід нагадати, що за ініціативи Павла I Катеринослав, який, за задумкою Катерини II, мав стати центром південно-східної частини українських земель, з 1792 по 1802 рік називався Новоросійськ. За правління Олександра I місту була повернута його попередня назва.

Небезпечною в цьому плані є заява В. Путіна на Молодіжному форумі у серпні 2014 р. про те, що в казахів ніколи не було державності, а Казахстан не може розглядатися «частиною світової цивілізації поза простором великого «руського міра».

Українські можновладці ніколи не переймалися проблемою контрпропаганди проти «руського міра», а створене П. Порошенком Міністерство інформації, очолюване його кумом, перейнялося більше висвітленням діяльності очільника держави, акцентувало увагу суспільства на «позитивних» досягненнях гаранта та

інших органів держави. Не було вжито ефективних заходів з налаштування системи надання достовірної інформації для населення окупованих територій.

Ідеологічні «проколи» влади

Крім боротьби на ідеологічному фронті, українська влада системно не займалася цивілізованими методами забезпечення української мови, використовувала цю проблематику лише в період виборчих кампаній. Хоча ще в жовтні 1989 р. був прийнятий відповідний закон, в якому державною мовою визнавалася українська. З практичного вирішення мовного питання Україна відстала від країн Прибалтики й залишилася на рівні 90-х років. Літературна мова запроваджується надзвичайно повільно і суперечливо. Політично невважені рішення влади з цього питання викликають спротив у представників національних меншин. Сьогодні в різних регіонах домінує «суржик», або місцевий діалект, в якому інколи, як зазначав П. Скоропадський, чотири з п'яти слів є іноземними.

Владою не здійснювалися політичні та соціально-економічні заходи з розвитку регіонів, в яких «руський мір» шукав своїх симпатиків. Не приділялося належної уваги й розвитку національних культур. Навіть за часів Й. Сталіна в Криму, в районах компактного проживання різних етнічних груп, здійснювалися якісь формальні спроби для їх самоуправління. В 1930 р. з 20 районів Криму 6 були

національними кримськотатарськими; 2 — німецькими; 2 — єврейськими; 1 — українським. А в наших можновладців не вистачило політичної прозорливості і в результаті була створена зросійщена територіальна автономія, а не кримськотатарська автономна республіка, яка б обмежила в майбутньому можливості її анексії.

Дивна стратегія країн–лідерів ЄС

З урахуванням зазначеного політично близькорукою і аморальною є ініціація провідними західними столицями, в тому числі й учасників «Нормандського формату»: ФРН і Франції, про повернення делегації Російської Федерації до Парламентської асамблеї Ради Європи за наявності фактів відкритого застосування збройних сил для грубого порушення суверенітету і територіальної цілісності України (а свого часу – Грузії й Молдови), постійної демонстрації воєнної сили поблизу територій інших суверенних держав, «балансування на межі» у відносинах з НАТО.

Під час анексії Криму та збройної агресії на Сході України Росія водночас здійснювала психологічний тиск на країни Заходу, в тому числі й НАТО, із застосуванням військової авіації та бойових кораблів. За 2014 рік було зафіксовано 39 випадків несанкціонованого заходу кораблів і літаків у територіальні води і повітряний простір згаданих країн або провокації біля їх кордонів. У 2015 році зафіксовано 15 подібних провокацій Росії проти країн Балтії, Великої Британії, Швеції, США, Японії та інших. Зазначені провокації значною мірою співпадали з періодами збільшення присутності військовиків агресора в Криму і на Донбасі, обстрілами нашої території та військовими операціями проти збройних сил України.

Подібні факти стримування Росією держав Заходу від більш дієвої допомоги Україні продовжуються й дотепер. Немає відповідної реакції світового співтовариства на застосування Росією в гібридній війні проти інших країн приватних військових формувань. Наприклад, «Приватне збройне формування Вагнера» використовувалося у військових діях на Сході України, а потім у Сирії. Слід нагадати, що за свою історію Росія розпочала 53 війни, брала участь у 75 різних військових конфліктах.

Віддаючи пріоритет національним або власним бізнесовим інтересам, політична еліта низки західних країн достеменно не усвідомлює сутність і небезпечність державно-правової концепції «руського міру», яка впродовж декількох століть є ідеологічним супроводженням політики Росії по «збиранню земель», підкоренню народів, намаганням відродити СРСР (розпад якого В. Путін назвав «найбільшою трагедією ХХ століття»), утвердженню імперських амбіцій, декларуванню себе не регіональною, а світовою наддержавою.

Політика загравання з Росією: небезпеки

Поновлення членства Росії в РС без виконання санкцій та відповідних поступок з її боку, відсутності будь-якого реагування на факт «паспортної» анексії Сходу України, силовий тиск Німеччини на інші держави щодо продовження будівництва «Північного потоку — 2» слід розглядати як всепрощення Росії, мовчазну згоду на енергетичну блокаду України з 1 червня 2019 року, залишення нашої держави сам на сам з агресором з невідомими наслідками протистояння в майбутньому.

Без належної реакції з боку керівників ЄС, США, Великобританії, Франції й ФРН залишився відкритий лист більше ста чеських і словацьких журналістів, письменників, громадських діячів, представників церкви і спортсменів у квітні 2015 року з попередженням «не повторювати Мюнхенський зговор» 1938 р. і необхідністю надати Україні всю військову й економічну допомогу. Інтелектуали висловили обурення, що лідери Заходу, незважаючи на відкриту війну Росії проти України, продовжують «політику умиротворення», агресію Кремля називають «конфліктом», а очевидні поступки агресору вважають «дипломатичним рішенням».

Західні політики мали б пам'ятати, що становлення «Третього рейху», за висловом У. Черчіля, відбулося у зв'язку із загальмованою реакцією й неадекватністю англійського і французького урядів, а також наданням США і (меншою мірою) Великобританією грошових запозичень Німеччині, «залиття її багатством», щоб вона відродила свою промисловість.

Заяви західних політиків про «стурбованість» поведінкою Росії, про розуміння її інтересів у Криму, виведення Криму за межі Мінських домовленостей, «ніжна» й вибіркова санкційна політика щодо агресора, по факту виявляється розширенням економічної, політичної тощо співпраці з ним. З цього приводу З. Бжезінський зазначав, що в банках США знаходиться 500 млрд доларів російських олігархів і потрібно дати відповідь: чиї тепер олігархи — російські чи американські? Зазначене дає підстави стверджувати про знеціненість і припинення практичної реалізації рішень у Мінську.

Постійні заклики західних «партнерів» про зняття санкцій з Росії не залишають сподівань на позитивну перспективу для України. Слід нагадати, що за війну СРСР проти Фінляндії у 1939–1940 рр. Ліга Націй визнала його агресором й виключила зі свого складу.

Мінські домовленості — «юридичні бомби»

Необхідно також констатувати, що керівництво держави: колишній президент, уряд, Міністерство закордонних справ, а також посадовці, причетні до забезпечення зовнішньої функції держави (оборонної, міжнародно-правової, розвідувальної та контррозвідувальної діяльності), переоцінили допомогу західних політиків, допустили підписання Мінських домовленостей, в яких закладені «юридичні бомби», що ставлять Україну в складне становище і підводять світову спільноту до путінської ідеї про внутрішньодержавний конфлікт у східних областях.

Дивує й інше. Навіть після відвертих заяв деяких західних політиків про неможливість у перспективі бачити Україну серед членів Євросоюзу та НАТО, колишній президент здійснював маніпуляцію суспільною свідомістю, озвучуючи ідею про таке членство в недалекому майбутньому та про наявність якогось «потіжного плану повернення Криму». Якщо це не чергова порожня передвиборча обіцянка, а якісь конкретні пропозиції, то чому вони не були ним реалізовані, чому не передані новообраному президенту, а також М. Меркель та Е. Макрону як учасникам «Нормандського формату»?

За останні роки Президентом та іншими органами держави не запропоновано реальних кроків з припинення війни, щоденних людських втрат, ситуація на Донбасі стає все більш схожою на «заморожений конфлікт», а Крим набуває статусу спірної території, яких у світі значна кількість. Тільки в Європі їх налічується 25, в Азії й Океанії — 75, в Африці — 49, північній Америці — 9, в центральній

Америці — 8, південній — 12. Причому суб'єктами територіальних спорів є Великобританія й Іспанія, Франція й Італія, Німеччина й Нідерланди, США й Маршалові острови, США й Канада та інші. Зазначені територіальні спори мають давню історію. Іспанія, наприклад, веде таку суперечку з Великобританією вже 300 років стосовно Гібралтару. Є різні способи вирішення таких спорів, як дипломатичні, так і військові, наприклад, десятиденна операція Британії у 1982 році проти Аргентини і заволодіння Фолклендськими островами.

Будапештський меморандум

Абсолютно незрозумілою є позиція США та Великої Британії, які разом з Україною, а також Росією підписали у грудні 1994 р. Меморандум про гарантії безпеки у зв'язку з приєднанням України до Договору про нерозповсюдження ядерної зброї і, відповідно до взятих зобов'язань мали б вжити заходів щодо надання відповідної допомоги у зв'язку з порушенням суверенітету та агресією проти нашої держави. Невиконання зобов'язань по Будапештському меморандуму нагадує відмову західних демократій від захисту Європи від Гітлера і ставить під сумнів необхідність інших міжнародних угод.

Зазначена поведінка підписантів Меморандуму дає підстави російським дипломатам і апологетам «руського міра» в Україні заявляти, що Меморандум не має юридичної сили. Їм необхідно нагадати, що даний документ відповідно до п. «а» ст. 2 Віденської конвенції про право міжнародних договорів є «договором» незалежно від його найменування та з наслідками, що з нього випливають. З огляду на це, пропозиції з усіх сторін про необхідність прямих переговорів з Росією та її найманцями на Сході, а також пропозиції голови Федеральних зборів Росії В. Матвієнко про розпочаток відносин з Україною з «чистого аркуша» не можна вважати прийнятними. Вони можуть бути розпочаті лише за умови проведення, як слушно зауважив Л. Кучма, міжнародного аудиту, на підставі якого має бути здійснено відновлення й повернення Росією анексованих територій. «Нормандський формат» має бути реформований і до переговорів повинні долучитися США та Велика Британія.

З урахуванням зазначеного напрошується висновок, що Захід «кинув» (вибачте за сленг) Україну, реалізувавши свій стратегічний план, який полягав у намаганні відірвати її від Росії, щоб унеможливити відновлення міждержавної структури, подібної до колишнього СРСР, в якому наша держава з її науковим, технічним, економічним потенціалом, природними та людськими ресурсами посідала б визначальне місце.

Усуненням підписантів Будапештського меморандуму від зобов'язань, неефективність «Нормандського формату», девальвація Мінських домовленостей, продовження гібридної війни Росії проти України, а також «особливість» реагування західних країн на дії агресора дають підстави дійти припущення, що наша держава перетворюється на класичного лімітрофа, санітарну зону між Росією та ЄС, між Росією та НАТО. Мабуть, така форма існування України всіх, крім нас, влаштовує.

Щодо синдрому «стомленості від України»

Щоправда, «особливість» ставлення західних політиків до України обумовлена системою внутрішніх чинників, які спрацювали на негативний імідж нашої держави, появу в західних суспільствах та їх політиків психологічного синдрому «стомленості від України». Втім, така «стомленість» викликана,

перш за все, діями української влади. А саме непослідовністю в зовнішній політиці, постійною зміною пріоритетів і «багатовекторністю міжнародної політики» — за часів другого президента; заявами про «готовність» до асоціювання з ЄС та НАТО без конкретних практичних дій у цьому напрямі, відмова від логічного вибудовування відносин з північним сусідом, спільний кордон з яким близько 2,5 тисячі кілометрів, створенням клановості в кадровій політиці, репродукуванням корупції, в тому числі і в політичній сфері, поширенням націонал-патріотизму, який призвів до розколу суспільства на «Схід–Захід» — за період каденції В. Ющенка; відвертою проросійською політикою, приватизацією влади, правлінням «по поняттях» і системністю корупції — за часів В. Януковича; відвертим макіавелізмом (системою батога й пряника, популізмом, нечесністю, застосуванням принципу «розділяй і володарюй» тощо), монополізацією окремих сегментів ринку (і, в першу чергу, енергетичного), провалом проголошеної деолігархізації, монополізацією медіапростору та боротьбою з політичними опонентами, цинічним розкраданням коштів в оборонній сфері, тотальною корупцією і відсутністю боротьби з нею, узурпацією влади і блокуванням правової системи, свідомим розколом суспільства під час президентських виборів — П. Порошенка.

Утім навіть після повстання громадянського суспільства проти системи на президентських виборах, яка загрузла в «схемах» і «договірнях», розкол суспільства ще більше посилюється. Має місце факт ігнорування парламентом волі 73% виборців, багатьма парламентарями і його очільником здійснюється відвертий тролінг новообраного Президента, блокування його ініціатив у Раді щодо питань виборчої системи, кадрових змін, мають місце агресивні висловлювання очільника парламенту та погрози про ймовірність «майдану» та «відчуття запаху шин». Аналогічними є дії й уряду.

Продовженню розколу суспільства сприяють заяви колишнього Президента про курс на боротьбу за владу, які підтримуються «вірними дякувальниками», незважаючи на те, що за новообраного Президента віддали голоси 13,5 млн виборців, а за П. Порошенка — 4,5 млн людей (на позачергових президентських виборах 2014 р. за П. Порошенка віддали голоси приблизно 9,5 млн виборців). Розколу суспільства сприяють також націонал-патріотичні лозунги колишнього Президента (з наголосом на першому) і намаганнями залучити на цій основі до свого електорату на виборах до парламенту рухи відверто націоналістичного налаштування.

«Стомленості» західних партнерів від нашої влади без сумніву сприяли також практичне невиконання колишнім Президентом своїх обіцянок, наданих як міжнародним партнерам, так і викладених у передвиборчій програмі 2014 року, наявність бізнесу в країні-агресорі, гучних скандалів, пов'язаних із його офшорними рахунками, підозрами оточення в збагаченні із застосуванням «схем» і розкраданням державних коштів.

Політичне невігластво: наслідки

Олігархи і за сумісництвом політики не переймаються проблемою, що за такої політичної ситуації в державі, ігнорування закону й моральних норм міжнародні організації та західні країни ще більше «стомляться» від України й наша країна може повністю втратити серед них своїх симпатиків. Не задумуються вони й над тим, чи захоче населення, яке зараз знаходиться на тимчасово окупованих територіях, повернутися до суспільства, в якому відбувається, як писав Т. Гоббс, «війна всіх проти всіх» і політичне невігластво?

Не переймаються олігархи-політики й тим, що Росія завжди використовувала внутрішньодержавні розколи чи міжнаціональні суперечності для захоплення територій. Подібним чином були завойовані Казанське (1552 р.), Астраханське (1556 р.) ханства, території Південно-Західного Сибіру, інші анклав. Таким само чином у XVIII столітті на тлі міжусобиць були підкорені казахські ханства, а пізніше — середньоазіатські народи (тепер – народи середньоазіатських держав).

Лише з Україною Росія вела війни за часів Івана Виговського (1658–1659 рр.); Юрія Хмельницького (1660–1665 рр.); Запорозької Січі (1709, 1775 рр.); під час визвольних змагань України в 1918–1920 рр.

Аналогічний сценарій використовується Росією і в наш час, в умовах наявних або інспірованих нею міжнаціональних конфліктів. У цьому контексті згадаємо «внутрішній конфлікт» у Молдові в 1992 р., в якому брали участь військові, які сприяли виникненню невизнаної ПМР; п'ятиденну війну в Грузії в 2008 р. (названу Д. Медведєвим «примушенням Грузії до миру»), метою якої була підтримка сепаратистів і «російськомовного населення» в Абхазії й Південній Осетії.

Такий само сценарій застосував «російський цар XXI століття» проти України в 2014 році. Використовуючи теорію і практику «умиротворення», яку сповідують західні країни, Росія поглиблює рівень агресії шляхом спрощеного надання громадянства населенню східних областей України, щоправда, першочергово – членам збройних формувань і «керівникам державних структур» цих сепаратних утворень. Планується видати понад 200 тисяч паспортів жителям цих територій. Причому вимоги законодавства Росії про заборону видавати паспорти особам, які брали участь у збройних конфліктах, ігноруються.

Відповідь на такі дії агресора є зрозумілою. Свого часу вони були проведені в Південній Осетії, де за станом на 2009 рік 90% населення мали паспорти громадян Росії. За цей час ця анексована територія фактично стала регіоном РФ з її валютою і мовою. Здійснюється витіснення грузинського населення. Якщо в 1989 році там мешкали більше 28,5 тисячі грузинів, то зараз — 4,5 тисяч. Така ж тактика Росії була в Абхазії, де вона почала видавати паспорти на початку 2000-х років. З 475 тисяч жителів «Придністровської республіки» — 213 тисяч за такою ж схемою є громадянами Росії. Місцева влада всіх зазначених територій, як і на сході України, є проросійською і долучена до державно-правового та інформаційного механізмів агресора з утвердження у суспільній свідомості населення «русського міру».

Імперські амбіції Кремля

У питанні задоволення імперських амбіцій Росія з давніх часів копіювала інші держави. Прагнула мати свої території в інших частинах світу. Мабуть, певним чином позбавляють спокою В. Путіна наявні залежні території багатьох країн Заходу. Зокрема, Франція має 12 таких територій, Велика Британія — 17, США — 6. Мають їх Іспанія, Португалія, Норвегія та інші. Наявність залежних територій у багатьох країнах та спорів з приводу них дають підстави припускати, що заяви деяких західних політиків про розуміння інтересів Росії в Криму пов'язані саме з цим фактом.

Утім, на відміну від Росії, де на залежних територіях має місце пригноблення й занепад, інші держави здійснили в них значні демократичні, соціально-економічні й політичні реформи, причому одні з них, разом з основними державами, є членами ЄС, інші — мають надзвичайно високий рівень життя

місцевого населення (наприклад, Багамські або Канарські острови тощо).

На прикладі Грузії, Молдови, а також України В. Путін намагається утримати під впливом інших колишніх суб'єктів СРСР, а також побороти сепаратизм усередині країни, про наявність якого за даними «Левада-центр», заявили 50% респондентів-росіян.

Так, дослідники-правознавці Росії констатують наявність сепаратних настроїв у Дагестані, Чечні, Інгушетії, Татарстані, Башкортостані, Туві на основі національного фактора. В Комі, Якутії, Ямало-Ненецькому, Ханті-Мансійському і Таймирському округах — на економічній основі, бажанні самим розпоряджатися корисними копалинами на своїх територіях. За мовчазної підтримки керівництва республіки молодіжна організація «Как буря» ставить за мету здобути суверенітет Башкортостану. Про сепаратні настрої повідомляється також в інших регіонах Росії (Сибіру, Далекому Сході, Курильських островах, Калінінграді та інших суб'єктах РФ).

Україна — «антинаукова держава»

Наші олігархи-політики ігнорували дослідження вчених про загрозу з боку Росії. Україна, як влучно зазначив академік Академії правових наук України О. Костенко, є «антинауковою державою».

І це не просто слова, а констатація факту. Так, починаючи з 2004 року в низці наукових робіт і, зокрема, академіка НАН України В. Горбуліна, члена-кореспондента НАН М. Михальченка та інших, була обґрунтована наукова прогностика відносин з Росією, які стали реальністю в 2014 році. В 2010 році автору статті довелося опонувати докторську дисертацію О. Андреевої (науковий консультант — М. Михальченко) з питань національної безпеки України в контексті національної ідентичності і взаємовідносин з Росією, в якій обґрунтовані небезпеки — в тому числі й крайня поляризація суспільства — та ймовірність війни Росії проти України.

Тому політичній «еліті», колишньому Президентові, поки що чинному парламенту й уряду необхідно припинити розкол суспільства, оскільки таку ситуацію Росія може використати для повномасштабної агресії проти України.

Разом із тим, українське суспільство має отримати чітку відповідь на питання про причини невжиття своєчасних заходів керівництвом держави для збереження суверенітету і територіальної цілісності, неоголошення стану війни й мобілізації всієї країни, в тому числі і кримськотатарського населення Криму на захист від агресії в 2014 році. Відповідними правоохоронними органами має бути відкрите кримінальне провадження проти тодішнього виконувача обов'язків Президента України О. Турчинова, який відповідно до статей 102, 106 Конституції України мав гарантувати та забезпечувати державний суверенітет, цілісність держави, її незалежність і національну безпеку, був Верховним Головнокомандувачем Збройних Сил України. Також має бути проведене розслідування стосовно экс-очільника уряду А. Яценюка, оскільки на Кабінет Міністрів України відповідно до ст. 116 Конституції також покладені обов'язки забезпечення державного суверенітету. Лише в межах кримінального провадження можуть бути витребувані й досліджені секретні матеріали Ради нацбезпеки й оборони, Міністерства оборони, зовнішньої розвідки тощо, надана правова оцінка дій чи бездіяльності керівництва Збройних Сил та його підрозділів. Відомо, що спікер Держдуми Росії С. Нарішкін

повідомив О. Турчинова про прийняте керівництвом Росії рішення анексувати Крим. Має бути також проведене об'єктивне розслідування дій керівників держави і Збройних Сил у зв'язку з безперешкодним виходом збройних формувань сепаратистів із Слов'янська та їх передислокацією до Донецька й Луганська. Так само мають бути розслідувані та надана правова оцінка діям чи бездіяльності Головнокомандувача Збройними Силами України, начальника Генштабу та інших у зв'язку з подіями в Іловайську та Дебальцевому, які пов'язані з великими втратами серед наших військових.

Слід зазначити, що невелика Фінляндія в 1939–1940 рр. зі своєю приблизно 200-тисячною армією, 30 танками і 130 літаками змогла зупинити армію СРСР, яка значно перевищувала її своїми військами, бронетехнікою, літаками тощо. Затрати агресора у тій війні склали 381 тисячу солдатів, фінських військових — 70 тисяч.

Безумовно, що теперішня геополітична ситуація значно відрізняється від тих часів. Президенту України В. Зеленському з новообраною Верховною Радою, оскільки цей парламент є обмежено на сьогодні дієздатним, а також урядом, який сформує більшість законодавчого органу, необхідно розробити систему дієвих заходів, які б першочергово забезпечили повне припинення бойових дій, а потім із залученням західних партнерів, в тому числі й підписантів Будапештського меморандуму, міжнародних організацій, з урахуванням всіх наявних (наприклад, план мирного врегулювання М. Сайдіка та інших) запропонувати подальші кроки по припиненню військових дій, поверненню втрачених територій і здійсненню широкомасштабних гуманітарних заходів.

Паралельно має бути розпочата інформаційна робота з висвітлення сутності та небезпек «руського міра».

Джерело: [Юридичний вісник України](#)

facebook

Поділитися

Twitter

Твітнути

СХОЖІ СТАТТІ: [#НАЦІОНАЛЬНА БЕЗПЕКА](#) [#РОСІЯ](#)

НЕ ПРОПУСТІТЬ

Створимо електронну Україну разом!

НАСТУПНА СТАТТЯ

Конституціоналізм — досягнення світової думки

ADVERTISEMENT